

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI'NIN
BOĞAZİÇİÜNİVERSİTESİ – TÜSİAD
DIŞ POLİTİKA FORUMU
“TRAKTA SAVAŞ VE TÜRK-İSRAİL İLİŞKİLERİ”
SEMİNERİ AÇILIŞ KONUŞMASI

26 Ekim 2004
The Marmara Pera

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrmak Cad. No: 3994 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: brsoffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: saton@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Değerli Konuklar,

Boğaziçi Üniversitesi-TÜSİAD Dış Politika Forumu'nun düzenlediği "Irak'ta Savaş ve Türk-İsrail İlişkileri" konulu konferans çerçevesinde birazdan çok değerli Türk ve İsraili uzmanların görüşlerini dinleyeceğiz. Bu vesileyle sizlerle Irak konusunda bazı görüşlerimi paylaşmak arzusundayım.

1991 Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'ta oluşan durumdan en fazla Türkiye etkilenmiştir. Kerkük-Yumurtalık boru hattının kapatılması ile Türkiye transit gelirlerinden mahrum kalmış, Irak'la sınır ticaretinin sona ermesi ile Güneydoğu bölgesindeki işsizlik tarihindeki en yüksek oranlara ulaşmıştır. 1991 sonrasında ise, PKK'nın Kuzey Irak'ta oluşan otorite boşluğundan faydalanarak özellikle 1993'ten itibaren bölgeye yerleştiğini ve buradan Türkiye'nin güvenliğini tehdit ettiğini görüyoruz.

Irak'ın geleceği konusunun bugüne değin çevresiyle iyi komşuluk ilişkilerini tesis etmekte ve sürdürmekte büyük gayretler göstermiş olan Türkiye açısından özel bir duruma işaret ettiğini hepimiz biliyoruz. Türkiye'nin yanı başında yeni bir devlet, yeni bir rejim kurulması söz konusu. Demokrasisini her geçen gün daha da geliştirme gayreti içinde olan Türkiye açısından Orta Doğu'da demokratik bir yönetime haiz bir komşuya sahip olmak fevkalade olumlu bir gelişme olacaktır. Ancak, hepimizin de farkında olduğu üzere Irak'ta demokratik bir devletin inşası hiç de kolay gözükmemektedir. Bir taraftan ülkede acilen güvenliğin sağlanması ihtiyacı var iken diğer taraftan da güvenliğin sağlanmasını bir ön koşul olarak beklemeden demokrasi yolunda adımların atılması gerekmektedir.

Irak'ta barışın tesisi ancak Saddam rejiminin siyasal ve askeri anlamda baskı altında tuttuğu farklı etnik ve dini grupları bir arada yaşatabilecek kapasitede bir hükümet sisteminin inşası ile mümkün gözükmüyor. Demokrasi, tanımı itibarıyla bir toplumda temsilin sağlanması ve ayrımcılık yapmadan herkesin hakkının korunması anlamına gelmekte. Irak'ta etnik çatışmaya imkan vermeden böyle bir sistemin kurulmasının ve yaşatılmasının aslında sadece Irak için değil tüm bölge için hayati öneme sahip olduğu da ortada. Böyle bir sistemin inşa edilememesi durumunda ise, Iraklılar arasında kanlı çatışmaların baş göstermesi, Irak'ın bütünlüğünü tehlikeye düşürecek bağımsızlık taleplerinin ortaya çıkması ve nihayet bu çatışmanın bölge ülkelerini de içine çekmesi tehlikesi var.

Öte yandan, sadece Irak'ın sahip olduğu farklı etnik ve dini gruplara ve bu grupların tarihteki çatışmalarına bakarak Irak'ta demokrasinin kurulmasının mümkün olmadığını söylemek de yanlış olacaktır. Bugün, farklı etnik gruplara sahip olan Belçika, Kanada, İspanya ve İsviçre gibi ülkeler istikrarlı demokrasilere kavuşmada başarı sağladıklarını görüyoruz. Irak'ta varolan etnik farklılıklarla dini farklılıklar beraber düşünüldüğünde, Iraklıların (örneğin, Türkmenler veya Araplar Sünni veya Şii olabiliyor) farklı kimlik unsurlarını birlikte barındırmaları aslında onları derin kavgalardan uzak tutacak ve aralarındaki anlaşmazlıkları yatıştıracak bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yapıcı özelliklerin etkisinin açığa çıkabilmesi için Irak halkını oluşturan grupların hiçbirinin mağdur edilmemesi ve tek yönlü kazanımlar yolunda cesaretlendirilmemesi gerekmektedir. Aslında bu iki husus arasında yakın bir ilişki olduğu da görülmektedir. Tek yönlü kazanımlar konusunda

cesaretlenenler sonuçta beklentileri karşılanmadığı ölçüde kendilerini mağdur olmuş hissedebilir, çatışma dinamiklerini körükleyebilirler.

Değerli konuklar, Irak'ın yapısına bakarak burada nasıl bir devlet ortaya çıkabileceğini tartışıyoruz. Ancak, kuşkusuz Irak'ta demokratik bir devletin kurulup kurulamaması bir tek iç dinamiklerin sonucu olarak ortaya çıkmayacak. Irak'ta barış ve istikrarın sağlanması konusunda ABD'nin olduğu kadar bölge devletlerinin tutumları da kritik öneme sahip. Bu konuda her düzeyde yapıcı diyaloga ihtiyaç var.

Bugün, Irak'taki güvenlik sorununun diğer sorunların çözümüne bir engel teşkil ettiği aşikar. Bu çerçevede, Türkiye açısından en önemli konulardan biri Irak'la ticaret yapan şirketlerin verdiği sivil kayıplardır. Türk işadamlarının ve şoförlerinin güvenliğinin henüz sağlanamamış olması Türk kamuoyu tarafından dikkatle izlenmektedir. Habur sınır kapısının yanı sıra Ovaköy'de ikinci bir sınır kapısının açılması da Irak Geçici Hükümeti ile ticari ve ekonomik ilişkilerimizin gelişmesinde olumlu etki yapacaktır.

Sözlerime burada son verirken bu konferansın faydalı görüş alışverişlerine vesile olmasını diler, sizleri saygıyla selamlarım.